

Părintele Serafim Rose și geocentrismul

pr. Dan Bădulescu

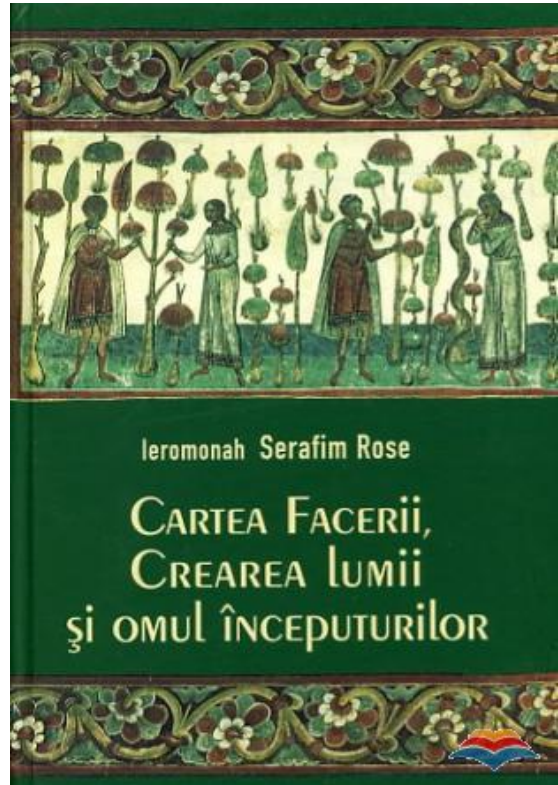
În anul 2001 a apărut la noi la editura *Sophia* în traducerea lui Constantin Făgețan „Cartea Facerii, Crearea lumii și Omul începuturilor”¹ avându-l trecut ca autor pe părintele ieromonah Serafim Rose. Impactul ei a fost unul cu totul excepțional, nu vom insista aici pe acest aspect.

La modul general valabil, orice om este ancorat inițial într-un context de viață concret: locul (aici America), timpul (aici a doua jumătate a secolului trecut), și desigur contextul social, politic, cultural și religios al locului și timpului. Acestea în „macro”, mai există și „micro”, familia, originea etnică, formarea sa personală, etc. Atât părintele Serafim cât și autorul acestor rânduri nu fac excepție de la această regulă.

Dacă așa stau lucrurile inițial, la plecare, pe parcurs și „la sosire”, lucrurile se pot schimba radical, în special în ceea ce privește concepțiile, credința. Este cazul părintelui Serafim, care a adus în discuție contrastul și uriașa discrepantă între știința evoluționistă și revelația scripturistico-patristică. Și nu numai că a discutat, ci și *a lămurit convingător*, făcând o lucrare duhovnicească de mare răsunet în toată lumea ortodoxă, mai ales într-un context în care marii duhovnici contemporani lăsaseră această dispută cumva deoparte, evitând o confruntare frontală cu „atotputernica” știință materialistă din țările socialiste unde viețuiau, ba chiar și din Grecia învăluită de același materialism științific. Mulți îi datorăm deschiderea ochii și minții în acest domeniu (și ar mai fi și altele, dar nu fac obiectul acestui articol) și îi vom fi pururi recunoscători.

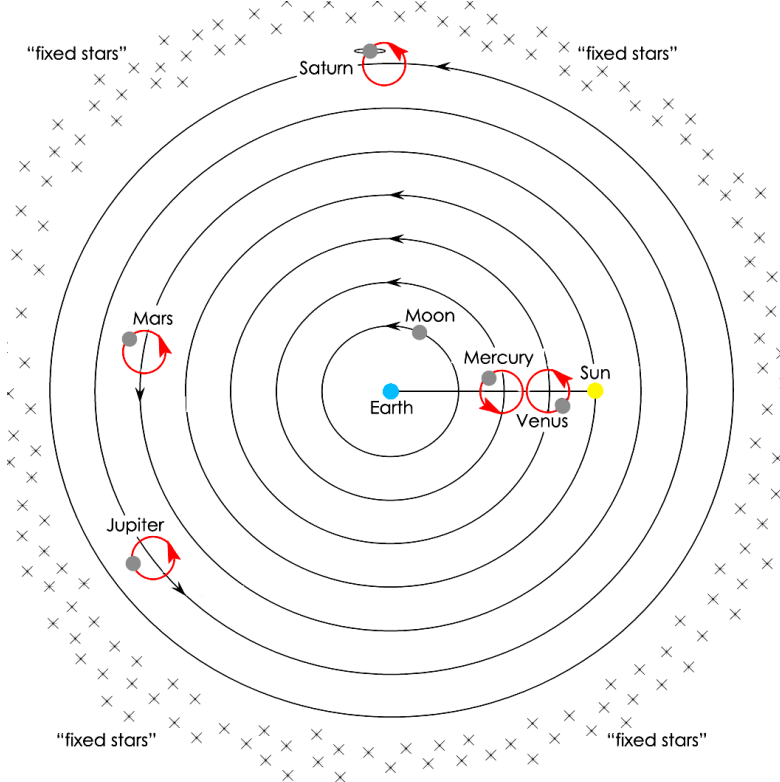
Revenind acum la subiectul propriu-zis, pe parcursul cărții se aduce în discuție *tangențial*, problema heliocentrismului și geocentrismului, sistemelor ptolemeic și copernican, făcându-se analogii cu evoluționismul și creaționismul. Astfel, cu câteva săptămâni înainte de moarte (1982), părintele a ținut un curs de vară în cadrul căruia a afirmat următoarele:

„Prin urmare, este la fel ca în vremea lui Copernic. Pe-atunci exista interpretarea ptolemeică a mișcării corpurilor cerești, potrivit căreia soarele, planetele și stelele se învâneau toate în jurul pământului. S-a pus întrebarea: de ce oare planetele nu corespund cu stelele? Unii antici ziceau că aceasta se datorează faptului că se află în sfere diferite. Adică stelele sunt mai îndepărtate iar planetele mai apropiate; deci planetele par a se deplasa mai iute. Dar atunci de ce uneori planetele merg înainte iar altele înapoi? Pentru explicarea mișcării lor astronomii ptolemeici trebuiau să

¹ <http://www.hexaimeron.ro/Hexaimeron/ieromonah-serafim-rose-carte-facerii-crearea-lumii-si-omul-inceputurilor-ierom-serafim-rose.pdf>

spună că ele se rotesc fiecare în jurul alteia, într-o **mişcare foarte complexă de cicluri și epicycluri, oscilând în jurul pământului**². Unele merg înapoi, altele alcătuiesc cifra opt.

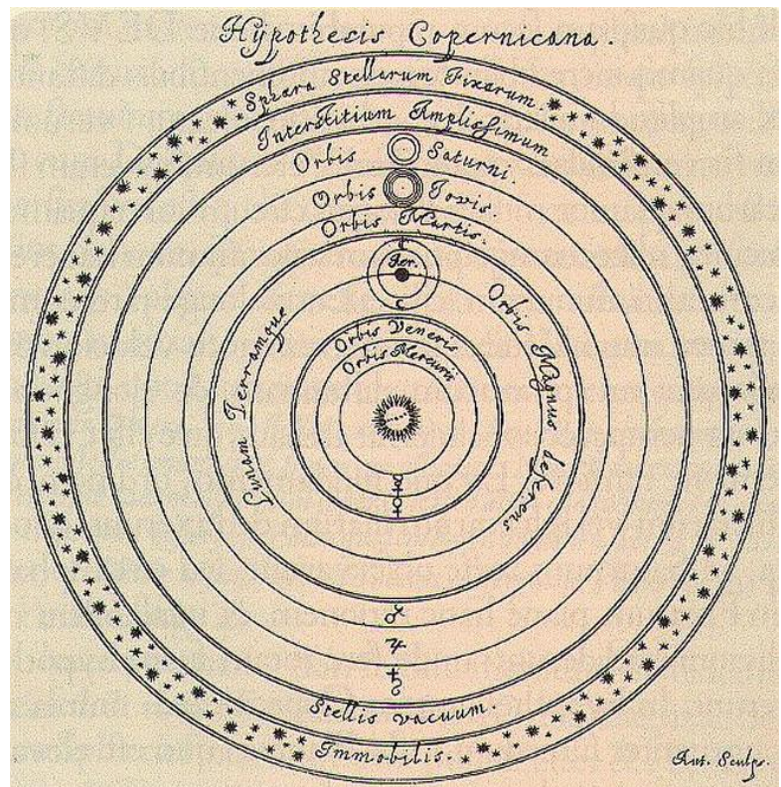
Urmărirea mișcărilor planetelor după modelul ptolemeic devenise atât de complicată, încât lui Copernic i-a venit ideea că poate toate acestea sunt greșite - poate că pământul și planetele se mișcă în jurul soarelui. A început să facă socoteli pornind de la această idee, iar teoria lui s-a dovedit mult mai simplă. Până la urmă am ajuns să acceptăm că teoria lui era cea adevărată.

Asemeni astronomilor ptolemeici, evoluționiștii ce studiază straturile care conțin fosile descoperă adesea că ele sunt cu susul în jos, în ordinea greșită, sau prea apropiate între ele conform ideilor evoluționiste.³

O chestiune de modele

Părintele SERAFIM: Savanții dispun de ceea ce se cheamă *modele*. Ieri am vorbit de modelul ptolemeic - în care pământul e centrul universului, iar toate stelele și planetele se învârt în jurul pământului. Întrucât, după cum se poate observa, planetele se mișcă în jurul pământului cu viteze diferite de ale stelelor, trebuia ca astronomii ptolemeici să aibă teorii despre felul cum mergeau înapoi și înainte, formau cifra opt etc. Cum puteți vedea chiar acum, în ultimele șase luni sau cam așa, Saturn și Jupiter au fost pe cer împreună. Dacă le-ați fi observat, ați fi putut vedea cum la început una mergea înainte, apoi amândouă au mers înapoi, apoi Saturn a devenit mai palidă iar Jupiter mai strălucitoare.

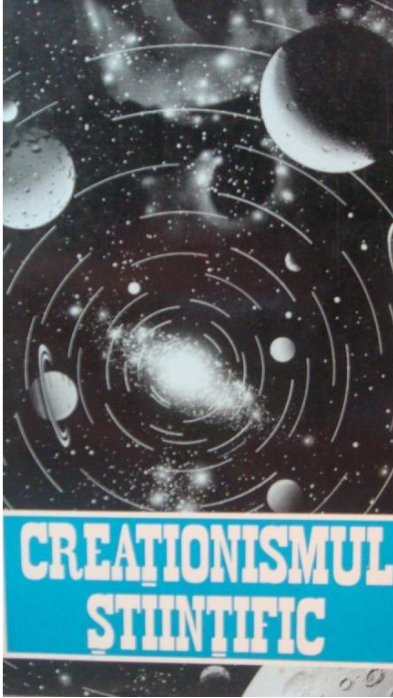
După modelul copernican se poate explica de ce se întâmplă așa, fiindcă ele sunt în faze diferite în orbitele pe care se rotesc în jurul soarelui. Din punctul nostru de vedere ele par a se apropia, când de fapt ele nu fac decât să se rotească în jurul soarelui. Un alt exemplu e Venus. Chiar acum Venus a devenit încă o dată luceafăr de seară în jos, la orizont. Acum câteva luni era luceafăr de dimineață - fiind deja acolo în zori înainte de răsăritul soarelui.

² <https://www.youtube.com/watch?v=EpSy0Lkm3zM>

³ Op. cit., pp. 307-308

Modelul ptolemeic a fost dovedit deficitar fiindcă nu explica faptele la fel de bine ca modelul copernican⁴. Copernic a spus că, dacă interpretăm pământul și celelalte planete ca rotindu-se în jurul soarelui, atunci toate mișcările capătă sens; adică sunt foarte ușor de explicat matematic. Până la urmă acest lucru a fost acceptat. Astăzi, calculând conform modelului copernican, putem trimite nave spațiale până aproape de Saturn fără să greșim; de fapt este chiar ceva uimitor de precis. Pare deci evident că toate planetele se învârt în jurul soarelui, chiar dacă, după observațiile noastre, soarele se rotește în jurul pământului.⁵

elegant și real.

... Așa cum v-am vorbit despre modelul copernican față în față cu cel ptolemeic, ei prezintă modelul creaționist față în față cu cel evoluționist, apoi pun întrebarea: care model explică mai bine faptele? Cartea *Creacionismul științific* dă o serie de fapte, apoi dă explicația conform modelului creaționist și conform celui evoluționist. Ei cred că modelul creaționist are mai mult sens...⁶

Pe baza acestor citate s-ar putea trage concluzia că, părintele Serafim accepta ideea superiorității modelului copernican – heliocentric - față de cel ptolemeic – geocentric – și aceasta nu numai matematic, ci chiar ca o realitate astronomică.

Cum am spus, subiectul dezbătut amplu și strălucit de către părintele Serafim a fost evoluționism-creaționism, iar la cele două modele cosmologice a ajuns prin analogie. Echivalența a fost aceasta: evoluționismul (de orice fel, darwinist, neo-darwinist, teist) = geocentrism ptolemeic; creaționismul (științific, biblic, patristic) = heliocentrism copernican. Primul sistem, greoi și chiar neconform realității, al doilea simplu,

În maniera apologetică și intenție, înțelegem și primim mesajul părintelui, cu observația că, în acel moment dânsul nu a ajuns deplin în consensul Scripturii și Părinților cu privire la adevărata cosmologie. De ce am spus „nu a ajuns deplin”? Deoarece, mai devreme se prezintă în aceeași carte la paginile 85-86 următoarele:

„Ideea că viața pe pământ a fost de la început dependentă de soare, și chiar că pământul însuși provine de la soare - este o idee recentă, care nu e altceva decât o simplă presupunere; nu are nici măcar legătură directă cu adevărul sau falsitatea așa-numitei evoluții a vieții pe pământ. Întrucât oamenii veacurilor recente au căutat o „nouă” și „naturală” explicație a obârșiei lumii, lepădându-se de explicația provenită din descoperirea dumnezeiască, a părut a fi de la sine înțeles că soarele - mult mai mare și mai însemnat din punct de vedere astronomic decât pământul, și centrul orbitei terestre - trebuie să preceadă pământul, mai curând decât invers.

Dar descoperirea dumnezeiască, în tâlcuirea Sfinților Părinți, ne spune dimpotrivă: pământul este întâi, atât ca timp, cât și ca însemnătate, iar soarele al doilea. Dacă mintea nu ne-ar fi așa de încătușată de modele intelectuale ale vremii, de nu ne-am teme așa de tare să fim socotiți „rămași în urmă”, nu ne-ar veni așa de greu să ne deschidem mințile spre această explicație alternativă a începuturilor lumii.

În concepția scriptural-patristică, *pământul*, ca sălaș al omului, încununarea zidirii lui Dumnezeu, *e centrul universului*. Orice altceva - indiferent de explicația științifică a stării și

⁴ <https://www.youtube.com/watch?v=VyQ8Tb85HrU>

⁵ idem, pp. 310-311

⁶ idem, p. 313

mișcării sale prezente, sau de imensitatea sa fizică în comparație cu pământul - este un lucru secundar, și a fost făcut întru folosul pământului, adică al omului. O asemenea putere și măreție ca a Dumnezeului nostru n-ar trebui să ne mai lase nici o îndoială că într-o singură clipă de punere în lucrare a puterii Sale ziditoare a adus la ființare întregul pământ - mare pentru noi, dar numai o fărâmă în univers - iar într-o altă clipă a puterii Sale a făcut întreaga imensitate a stelelor cerului. Putea să facă infinit mai mult decât atât, dacă ar fi voit; în textul insuflat al *Cărții Facerii* El ne-a lăsat doar o simplă schiță a celor săvârșite, iar istorisirea lor nu este obligată să se conformeze cu speculațiile și presupunerile noastre omenești.”

La o primă vedere s-ar părea că întâlnim un caz de *inconsecvență* și chiar *incoerență* în cadrul aceleiași lucrări și la același autor. Adică:

„...Până la urmă am ajuns să acceptăm că teoria lui (Copernic) *era cea adevărată*.” (p. 307)

„...După *modelul copernican* se poate explica de ce se întâmplă așa... Modelul ptolemeic a fost dovedit deficitar fiindcă nu explica faptele la fel de bine ca modelul copernican. Copernic a spus că, dacă interpretăm pământul și celelalte planete ca rotindu-se în jurul soarelui, atunci toate mișcările capătă sens; adică sunt foarte ușor de explicat matematic. Până la urmă acest lucru a fost acceptat. Astăzi, calculând conform modelului copernican, putem trimite nave spațiale până aproape de Saturn fără să greșim; de fapt este chiar ceva uimitor de precis. Pare *deci evident că toate planetele se învârt în jurul soarelui, chiar dacă, după observațiile noastre, soarele se rotește în jurul pământului*.” (p. 311)

Cu: „În concepția scriptural-patristică, *pământul*, ca sălaș al omului, încununarea zidirii lui Dumnezeu, *e centrul universului*. Orice altceva - indiferent de explicația științifică a stării și mișcării sale prezente, sau de imensitatea sa fizică în comparație cu pământul - este un lucru secundar, și a fost făcut întru folosul pământului, adică al omului.” (p. 86)

Cum se poate una ca asta?

Răspunsul îl avem în însăși natura sufletului omnesc, și în rândurile editorului (părintele Damaschin Christensen) ce prefățează cartea. Și anume, el spune acestea:

„Totuși, a fost cu adevărat surprins când apropiații săi ortodocși „tradiționaliști”, care asemeni lui se împotriveau ecumenismului, s-au ridicat și ei în favoarea evoluționismului și l-au condamnat fără înconjur pe A.Y. pentru articol! „Sincer vorbind”, scria părintele Serafim, „suntem uimiți că oameni așa de ageri în probleme eclezilogice, ecumenism etc., par a nu se fi gândit prea mult la un lucru atât de însemnat precum evoluția; și aceasta probabil fiindcă ea pare a se afla în afara sferei bisericești.”⁷

Nu vrem, Doamne ferește! să forțăm vreo analogie, dar, iată mecanismul acesta psihologic întâlnit în numeroase ocazii și în recente dispute din spațiul internautic mai ales, din ultimii ani, legate de cosmologia scripturist-patristică: creștini tradiționaliști, anti-ecumeniști, anti-evoluționiști, dar care resping virulent orice umbră de posibilitate ca Scriptura și Tradiția (Părinții) să predea învățătura unui cosmos centrat *fizic (astronomic)* pe... Pământ, adică geocentrist/statist.

La vremea lui, Părintele Serafim nu a fost nicidecum angajat în vreo polemică de tip helio(a)centrism-geocentrism, așa că ne rămân doar cele de mai sus.

După părerea noastră, putem eventual spune cu prudență acestea:

⁷ Id., p. 13

- *inconsecvență*? Da, părintele oscilează – se pot lua mai multe pagini, încadra în context. etc. – între principiul respectării întocmai a cugetului Părinților, și consensul cu ei, pe de o parte, și consensul cu „știința omenească a acestui veac”, în acest caz cosmologia.

- *incoerență*? În nici un caz! Părintele, chiar și de oscilează și se încurcă în detaliile strict cosmologice, urmărește duhovnicește vorbind *coerent* firul scripturistic și patristic, și asta s-a vădit în roadele minunate pe care le-am observat de cel puțin 10 ani încoace la noi în țară. Căci, să fim sinceri: toți cei care am deschis ochii și am încetat să mai aiurăm cu miliarde de ani, zile/eră, etc., etc. (evoluționism teist), i-o datorăm părintelui!

Iar în încheiere: a fost părintele Serafim geocentrist sau nu? Și dacă nu, ce ar însemna acest lucru pentru noi? Dar pentru el? Oare cu/pe dânsul stă sau cade credința noastră în cosmologia bisericească? Nicidecum, ci pe [consensul Scripturii](#)⁸ și [al Părinților](#)⁹, confirmat de observații¹⁰.

Dar valoarea duhovnicească și misionară a Părintelui va suferi oare din cauza acestor erori? Ce credeți că trage mai greu în cumpănă la cântar? Răspunsul nostru cred că l-ați întrezărit cu prisosință!

8

http://www.hexameron.ro/Hexameron/Pasaje_Scripturistice_legate_de_stabilitatea_si_centralitatea_Pamantului.pdf

⁹ <http://www.scribd.com/doc/11985543/Consensul-Sfinilor-Prini-i-Scriitori-bisericeti-asupra-geocentrismului>

¹⁰ Iarăși observatorii mai cărcotași, de data asta din tabăra noastră, au mai observat erori ale Părintelui:

"Astăzi, calculând conform modelului copernican, putem trimite nave spațiale până aproape de Saturn fără să greșim; de fapt este chiar ceva uimitor de precis"

Cei de la NASA, menționează folosirea modelul matematic geocentric în calcularea orbitelor spațiale, deoarece consideră că este mai simplu și generează mai puține erori decât alte modele. Merită citit documentul referitor la calculul traiectoriei navei Apollo/Saturn V, elaborat de Boeing Company Space Division în 6 octombrie 1969, acesta se poate descărca aici

http://thehuwaldtfamily.org/jtrl/vehicle_data/Launch%20Vehicles%20and%20Missiles/NASA/Saturn%20V/D5-15560-6,%20Apollo%2011%20-%20Saturn%20V%20Postflight%20Trajectory%20AS-506.pdf;

și:

„Pare deci evident că toate planetele se învârt în jurul soarelui, chiar dacă, după observațiile noastre, soarele se rotește în jurul pământului.” etc.